

Zdravko
Malić

NOĆ
BEZ
SNA

Zdravko
Malić

**NOĆ
BEZ
SNA**

Dnevnik devedesetih

Uredio
Josip Pandurić

Zagreb, 2019.

disput

SADRŽAJ

Priredivačka napomena (Josip Pandurić)	7
Kratice	11
Inicijali odnosno imena češće spominjanih osoba	15
NOĆ BEZ SNA	
1990.	19
1991.	115
1992.	245
1993.	373
1994.	489
1995.	587
1996.	663
1997.	731
Kazalo imena	761

PRIREĐIVAČKA NAPOMENA

Priređivački rad na ovome, drugom svesku dnevnika Zdravka Malića na tužan je način obilježila smrt Irene Lukšić, osobe kojoj je kao znalcu izbliza autorova lika i djela, kao njegovoj svojevremeno najbližoj suradnici u “Književnoj smotri” i dugogodišnjoj cimerici u prostoriji redakcije na zagrebačkom Filozofskom fakultetu, k tomu afirmiranoj urednici, obitelj Malić, prvenstveno gospođa Dragica Ljerka Malić, s punim povjerenjem predala dnevničke bilježnice svoga supruga odnosno oca da ih sa svojim uigranim Disputovim uredničkim timom priredi za knjižno objavljivanje. No njen je rad već na prvom svesku, *Stazom pored drumu* (koji je iz tiska izašao u studenome 2018), zbog bolesti bio otežan i smanjena intenziteta, tako da ga je urednički zapravo samo potpisala, a ozbiljnu suradnju na ovome drugom, *Noć bez sna*, nažalost, nije dospjela niti započeti. U takvim okolnostima u moje ruke je zapao popriličan urednički odnosno priređivački teret, s kojim se ni u kojem slučaju ne bih uspio hrvati bez blagonaklonosti nekoliko vrsnih i zdušno angažiranih suradnica i suradnika, koji su sudjelovali u radu i na prvome svesku. Prije svih imam tu na umu spomenutu udovicu Zdravka Malića* i njihova sina Žarka**, čiji je udio – pogotovo u prijepisu teksta i inicijalnoj korekturi, a potom, u hodu, u pružanju samo njima znanih podataka o porodičnim stvarima – jednostavno rečeno nemjerljiv. Budući da tekst, samorazumljivo, vrvi riječima i rečenicama na poljskome, velika je zasluga Dalibora Blažine***, Malićeva nasljednika na polonističkoj katedri i, aktualno, na uredničkome mjestu u “Smotri”, što su ta mjesta pravopisno korektno prenesena i vjerno prevedena na hrvatski. Dodatnu kontrolu toga priređivačkog

* Bilješke Dragice Ljerke Malić uz tekst označene su s *op. Lj.*

** Komentari Žarka Malića označeni su s *op. Ž.*

*** Opaske Dalibora Blažine označene su s *op. D. Blažina.*

segmenta obavila je Đurđica Čilić, također s Malićeve polonističke katedre, koja je skupa s profesorom Blažinom pripomogla i korektorskim čitanjem dnevnika. Ono pak što je u prvome svesku obavila Irena Lukšić, naime kontrolu prijepisa dijelova teksta na ruskome i njihov prijevod na hrvatski, ovdje je spremno preuzeo profesor rusistike Josip Užarević*, svojedobno također blizak Malićev suradnik i njegov prvi nasljednik za kormilom časopisa “Književna smotra”. U ovome kao i u prvome svesku latinski je (koji je autor često i očito rado rabio) iskontrolirala i dionice napisane na tome jeziku prevela latinistica sa zagrebačkoga Filozofskog fakulteta Irena Bratičević**. Mnoštvo pak izreka i fraza te naslova (književnih i drugih umjetničkih djela) s francuskoga (Maliću iznimno dragog jezika u kojem je također bio doma), nešto manje s engleskoga i tu i tamo s njemačkoga preveo je Damjan Lalović*** (uz konzultacije s romanisticom Sanjom Šoštaric oko nepronicijnih francuskih mjesta), a poneka mjesta na španjolskome i talijanskome prijevodno je donio hispanist Matija Janeš. Njih dvojica, kao moji najbliži urednički suradnici u Disputu, svoj su obol dali i u drugim priređivačkim poslovima: Matija pri izradi opsežnoga imenskog kazala donesenog na kraju knjige, a Damjan u samo njemu svojstvenoj minucioznoj kontroli prijepisa i odgonetavanju naizgled nečitljivih rukom napisanih riječi u dnevničkim bilježnicama. I na kraju samo još riječ-dvije o vlastitom uredničkom angažmanu: maloprije ga imenovah teretom, a zapravo je radno se intenzivno družiti gotovo dvije godine s dnevnikom istinskog erudita i sjajnog pisca bilo pravi privilegij i čisti intelektualni užitak.****

* * *

Uz prvi sam svezak bio napisao opširniju priređivačku bilješku, kojoj se – budući da se radi o dva sveska jednoga te istoga rukopisa, razdvojena samo zbog svoje opsežnosti – u sadržajnom smislu nema ništa bitno novoga dodati. No kako nam zbog razloga praktičnosti (jer tko će poradi priručnih pojašnjenja zagledavati u priređivačku napomenu objavljenu u prvoj knjizi) i u ovoj knjizi valja navesti osnovne tehničke zahvate na koje će čitatelj naići u tekstu, slobodan sam ih ovdje ponoviti i dodati poneki novi.

Dakle dnevnički tekst popratili smo nužnim uredničkim bilješkama koje će čitatelju pomoći da sazna o kome je odnosno čemu u određenom zapisu riječ i da si dočara njegov vremensko-prostorni kontekst. Spomenuti prijevodi navedenih prevoditelja sa stranih jezika inkorporirani su u tekst dnevnika unutar kosih crta //. Na rijetkim je mjestima unutar kosih crta upitnik /?/, što upućuje na to da dio tek-

* Napomene Josipa Užarevića označene su s *op. J. Užarević*.

** Fusnote Irene Bratičević označene su s *op. I. Bratičević*.

*** Pripomene Damjana Lalovića označene su s *op. D. L.*

**** Moje su bilješke i komentari označeni s *op. J. P.*

sta (većinom se radi tek o jednoj riječi) nismo uspjeli dešifrirati. Na početku knjige, odmah iza ovih napomena, dva su kazala: ono s kraticama i ono koje se odnosi na češće spominjane osobe, većinom onih iz autorova porodičnog kruga, koje je navodio inicijalima ili samo imenom. Na uvrštenje tih dvaju kazala odlučili smo se stoga da tekst što manje opteretimo fusnotama, vjerujući da sporadično zagledavanje u njih neće opteretiti protočnost čitanja dnevnika. Nažalost, nekoliko inicijala imena/prezimana osoba nismo uspjeli odgonetnuti; tu činjenicu nismo u tekstu posebno naznačivali.

U slučajevima kada je iz tko zna kojeg razloga (vjerojatno priželjkivanog objavljivanja) autor svoj dnevnički zapis prepisao na pisačem stroju, kao mjerodavan za uvrštenje uzeli smo taj prijepis.

Često spominjanje da se nešto (kakav ispravak, usputna natuknica, tu i tamo prijevod poneke pjesme i slično) nalazi na lijevoj stranici upućuje na to da je autor dnevničke bilješke principijelno pisao samo na desnoj stranici bilježnice.

* * *

Od tehničkih zahvata u rukopis valja izdvojiti sljedeće:

- neke kratice autor je pisao malim slovima: primjerice *tv*, ali i *htv* (Hrvatska televizija), *bh* (Bosna i Hercegovina), *jna* (Jugoslavenska narodna armija: ostavljeno je tako;
- **masnim** smo slovima otisnuli datum, dan, vrijeme i mjesto svakoga dnevničkog zapisa;
- ispravili smo na nekoliko mjesta nehotice pogrešno napisan datum odnosno dan dnevničkog zapisa;
- naslovi knjiga, članaka i sl. koji su u originalu uokvireni navodnicima, podcrtani ili su bez ikakvih oznaka, u prijepisu su *kurzivirani*;
- na nekoliko smo mjesta u nezavisnosložnim suprotnim rečenicama stavili zarez ispred veznika *ali* i *nego*;
- ispravili smo nekoliko stranih imena koja je autor napisao pogrešno (primjerice Agassy u Agassi; Žeromski u Žeromski);
- budući da je autor bio sklon strana imena (i poneke pojmove, sintagme) pisati u različitim oblicima, primjerice: lutorani i luterani; nota bene i notabene; Mao Ce Tung i Mao Cetung; Krylov i Krilov; Gandhi i Gandi; Saddam i Sadam; Kurosava i Kurosawa; Rasputin i Raspućin – ostavljali smo ih u tom dvojstvu, kao dublete.

Josip Pandurić

NOĆ BEZ SNA

1990.

2. **1. 1990. Utorak.** Kazimir Malevič u Suvremenoj i 100 kolornih grafika Joana Miróa u Gradecu. Jedan smrtno ozbiljan i sumoran, drugi djetinjasto radostan i životan. Obadvojica veliki.
3. **1. 90. Srijeda.** Propovjedničko-proročka gesta rukom Malevičevih figura. I njihov smještaj u središte predočenog prostora-kozmosa. Antipsihologizam. Sveukupnost trodimenzionalnog prostora uvire u Malevičevu figuru, iz nje ne izvire. Puls kozmosa pulsom je njegova likovnog subjekta, ne obratno. Blago valovita linija poteza kistom zaštitni je znak slikarove usebne oslobođenosti. Malevič je biće slobode. Zato on nije mogao dugo ostati zarobljen futurizmom, koji zahtijeva stegu, pokornost. Infantilizacija obrisu i boje. Malevič dugo i mukotrpno dolazi do površine boje, do njezine dovršenosti. Slikar pleinairist. Slikar filozof. Slikarski Mojsije-katastrofist: vidi daleko, a to što vidi nije veselo. Tamo kamo idemo ugašeno je sunce. Crno. Posljednjih je 3-4 godine života popuštao socrealističkom teroru. Opirao mu se usebnim mrakom, beskrajnim pesimizmom. Njegov je portret radnice težak težinom ilovače. Ili drugi portret neke građanke – isplakane do čistog očaja. Kod Maleviča – revolucija kao velika nesreća. Kao nezaustavljiv pohod crvenih đavola. Povratak renesansnom klasicizmu tamu i beznade samo još više razotkriva. Pogled njegovih posljednjih likova uprt je u zid, u goli tamnički zid, u grob. Ti su likovi bulgakovski, ali bez bulgakovske kabaretsko-cirkuske distance. Ili... i s njom (odjeća – kostim!). Malevičev je hod između 1917. i 1936. prijelaz iz sfere dana u sferu noći. Tama pokriva zemlju na kraju Malevičeva puta.

4. 1. 90. Četvrtak. Esej Brodskog *Bijeg iz Bizanta*. Miłoszeva esejistička škola. Stara teza – despotizam i kolektivizam Istoka nasuprot demokratizmu i individualizmu Zapada – dobiva u Brodskog i stare okvire – katolicizam – pravoslavlje/islam, Rim – Istanbul/Moskva, nomadi putuju na zapad, civilizacije na istok, geografija kao ravnina razumijevanja svijeta umjesto uobičajene povijesti. Većinu je tih odnosa sprezao već Mickiewicz, a prije njega J. de Maistre i Chateaubriand. Nihil novi /ništa novo/. Brodski je za razliku od Miłosza dokraja prodao dušu ideologiji. Za njega je Brecht mali pjesnik zato što je komunist i ni zbog kojeg drugog razloga. Mižerno. Svejedno, njegovi su eseji dobri (unatoč lošem prijevodu).

Poslijepodne. Četvrti sat. Jugozapadni zalazak sunca sa svjetlom koje ja najviše volim. Tiho siječanjsko poslije podne.

Rumunjski izvori tvrde da Elena Ceaușescu, predsjednica Akademije nauka i višestruki doktor, nije završila osnovnu školu, pala je u četvrtom razredu. I da je krila godinu rođenja – 1919. Kao u starom Rimu, kada su imperatorske supruge i matere proglašavane boginjama. Rumunjska je Akademija znanosti bila Elenin hram. Zgodno.

Selenić je dao ostavku na funkciju predsjednika Saveza književnika Jugoslavije, a uprava srpskog Saveza predlaže otkazivanje zakazanog plenuma Saveza književnika Jugoslavije u Vrnjačkoj Banji, na koji hrvatski, slovenski, makedonski i kosovski savezi ne pristaju poslati svoje delegate. Na taj se način jugosl. Savez pisaca de facto ukida. Kao što će se vjerojatno ukinuti Savez komunista Jugoslavije. Prirodan (!) završetak jedne velike povijesne iluzije. Jugoslavenski okvir državne zajednice puca duž svih šavova. U integriranu Evropu ulaziti ćemo inokosno, republičica po republičica. Možda tako treba. Svejedno – nije mi drago.

Cijeli sam dan čitao eseje Brodskog. Kao kritičar poezije on razmatrano pjesničko djelo projicira na ekran civilizacije. Tako treba.

5. 1. 90. Petak. Prohladno je, cijeli dan je ispod nule. Polako se poslije novogodišnjeg predaha vraćamo u svoju svakodnevicu. Markovićeve programe daje prve pozitivne rezultate – devize se vraćaju u banke. Suđenje se Vllasiju i drugovima u Titovoj Mitrovici nastavlja. U "Vjesniku" Desanka Maksimović piše o proslavi Kosovske bitke na Gazimestanu kao o danu koji ju je jako uzbudio. Napetost na sovjetsko-iranskoj granici. Armenci i Azerbejdžanci se međusobno tamane. Iz Bakua se lani iselilo pola milijuna neazerbejdžanaca. Američka okupacija Paname. Neki je češki pukovnik policije izvršio samoubojstvo. Bio je pod istragom. Francuski komunisti traže od Marchaisa da se povuče. Kod nas se nastavlja tzv. medijski rat. Odbor srpskog društva "Zora" protestira zbog fizičkog napada na splitskog publicista Zdravka Krstanovića.

Na radiju vrte neku duhovnu pravoslavnu glazbu. Godi mi, izvan i iznad svake ravnine svijesti, godi mi mentalno.

* Unutar kosih crta navode se naknadni prijevodi dijelova dnevnika napisanih na poljskom, ruskom, francuskom, latinskom ili nekom drugom jeziku (op. J. P.).

8. 1. 90. Ponedjeljak. *Preživjeti u Zagrebu* Josipa Horvata, ovaj put iz knjižnog izdanja. Ne mogu se othrvati, a posao mi stoji.

Govorilo se da je u rumunjskom narodnom ustanku poginulo oko 60 tisuća, danas su precizirali: oko 10 tisuća. Ukinuli su smrtnu kaznu i komunističku partiju. Bravo!

U Duvnu su dinamitom srušili betonski bunker za nekakav akcelerator, koji je tu imala ugraditi tvornica kablova iz Svetozareva. Narod se pobunio protiv “srpske podvale”. U Mostaru već 10 dana štrajkaju smetlari i postoji opasnost od zaraze.

9. 1. 90. Socsavez nam se pomeće u “samostalnu stranku”. S Kalanjem na čelu?

Od jučerašnjeg poslijepodneva pročitao 150 strana Josipa Horvata. Sličnost.

S radija zapomažu naše seljanke, Ličanke. Tugaljivo i erotično, gdje su momci i ovice “najmilije blago”, i nikad tog blaga dosta. Čobanski prč.

10. 1. 90. Srijeda. Jučer sam predavao Aleksandra Świętochowskog i analizirao dvije pjesme Staffa iz prve i druge njegove zbirke. Poldy* Staff, taj Ariel poljskog književnog arhipelaga našeg stoljeća. Dok ovo pišem doletio mi je na prozor vrabac. Sav protumrazno nakostrušen. Tu se obreo iz Staffove poezije... časna riječ! A moja se potprozorska ledina kristalno bijeli injem. Čarolije siječanjske dekoracije. Čara-šara mraz.

11. 1. 90. Četvrtak. Vozeći se tramvajem *Trinaesticom* s fakulteta na Trg Republike bio sam izvadio iz torbe beogradsku “Politiku” i malo je pregledavao. Kod Čelapa je u tramvaj ušla grupa srednjoškolaca iz moje bivše gimnazije. Opazivši “Politiku” u mojim rukama jedan je od njih glasno uzviknuo: “Ovdje nešto smrdi!” Istog se trena pored moga sjedala obreo muškarac srednjih godina. Imam dojam da me htio zaštititi u slučaju incidenta... do kojeg ipak nije došlo. Sjetio sam se, tužan, onih tramvaja o kojima sam čuo da su za vrijeme okupacije saobraćali varšavskim ulicama s natpisom “Nur für Deutsche” /Samo za Nijemce/. Mislim da je politička situacija danas mnogo gora od one iz 1971. godine. Demontiranje socijalizma poprimilo je folklorne razmjere. Ljudi se povlače u nacionalne tvrđave... od papira, od iluzija, od krive svijesti. Koliko će biti potrebno vremena da se shvati Velika Prijevara? I koliko žrtava? Svijet se trkimize pretvara u smetište ideologija, kao u Różewiczevoj pjesmi *Borba s anđelom*. Onaj mladić iz tramvaja sâm ne zna koliku je istinu rekao. Ovdje, zaista, nešto smrdi.

Danas je Vilno dočekalo Gorbačova na nogama: traže odcjepljenje od SSSR-a. To me ne čudi, ali... ni tamošnji nacionalisti nemaju adekvatnu povijesnu legitimaciju. Dapače. Tko imalo poznaje litavsku dalju i bližu prošlost – nacionalnu izdaju tamošnjeg plemstva, spremnost građanskih političara da se ortače i s crnim vragom iz sebičnih interesa etc. etc. – dat će mi za pravo. Litva mora biti litavska, ali ne na šovinističko-revanšistički način.

* Leopold (op. Lj.).

13. 1. 90. Subota. Već danima ne popušta mraz i ne razilazi se magla. Na vrhu Sljemen je i do 10 stupnjeva toplije nego pod njim. U Zenici se, kažu, disati ne može.

Ježićeva knjiga filozofsko-filoloških ogleda* – kao mlado vino, pjenušavo, pitko, ali nezrelo, nestaloženo. Mjestimično izlišan ekshibicionizam, osobito jezični. Taj jezik hrvatski zvuči kao akadski. "Prvjenstvo", naprimjer. U istoj je biblioteci izišla i knjiga "filozofskih ogleda" Marije Bride.** Ženski konkretna, uredna, poštena, koncentrirana na mišljenu stvar, korektno referencijalna. Baš se dobro čita, tim prije jer je osjetljivo usmjerena na pitanje slobode; igla njezina kompasa svaki put nježno zadrhti kada makar samo izdaleka nasluti carstvo slobode. Uostalom, bliska mi je via Spinoza, kojeg spašava od mehanicističkog tumačenja geometrizma-matematizma kao metodološke strategije mišljenja. Spinoza predmet mišljenja čini plutajućim nad "omne esse" /svakim bitkom/, što njegovu promišljanju pridodaje poetičku dimenziju. Te je poetičke kozmičnosti Spinozine Marija Bida posve svjesna. I ja.

Govori se o napetoj situaciji u Albaniji, o predinfarktnom stanju tamošnjeg režima. Službena Albanija demantira.

15. 1. 90. Ponedjeljak. Išao sam noćas spavati u zoru i sada (9^h) teško sebi dolazim, a ići mi je na fakultet. Dobio sam poziv za simpozij o Janu Kasproviczu u Inowrocławu... pa razmišljam o temi. Sa studentima sam radio višeput *Baladu o sunco-kretu*, možda bi to trebalo "staviti na papir". J. K. se kod nas malo prevodio, ali nije da nije, pa bih možda mogao te prijevode prikazati.

S radija čujem da tzv. višestranačje ni Gorbačov ne smatra tragedijom. S pravom. Pritisnut krvoprolićem u Bakuu... Djeci sam jučer odvrtio radijsku vrpcu o praškoj "kazališnoj" revoluciji. Ž. nije htio slušati, a mene je ponovno uzbudila. Stvara se jedna nova Evropa pred našim očima i ne umijem ostati ravnodušan. Tiranijama se sad-zasad loše piše. Makar samo u stanovitom smislu. Jer protivnost rada i kapitala povlači se u dublje slojeve i uvodi svijet u novi opresivno-revolucionarni ciklus. U nekoj daljoj (stoljetnoj?) perspektivi manipulaciji radom i radnikom bit će sve teže. Ljudi će radije prestati raditi nego da rade za drugoga. Zahuktao se proces apsolutizacije štrajka. Jer kapital kao izvor bogatstva gubit će izdašnost otkrivajući svoju najdublju osnovu u radu. Kada prevlada svijest o sekundarnosti kapitala, vlasnici bankovnih računa ostat će s punim rukama ničeg. Doći će do preokreta u komunikacijskoj biti humanuma. Izravnat će se odnos između potrebnog rada i viška vrijednosti. Srušit će se muzeji svijeta. Beethoven će izići iz koncertnih dvorana. Zemlja će postati jedna...

16. 1. 90. Utorak. Sinoć sam pročitao Mogušev *Juditin* rječnik***. Glavno mu je obilježje obilatost glagolskog izričaja. Najviše čudi siromaštvo biljnog i životinjskog nazivlja, ter podjednako uboštvo na-

* Mislav Ježić, *Mišljenje i riječ o bitku u svijetu*, Zagreb, 1989. (op. Lj.).

** *Tražnja*, Zagreb, 1989. (op. Lj.).

*** *Judita* | Marko Marulić, priredio, popratio bilješkama i sastavio rječnik Milan Moguš, Split, 1988. (op. J. P.).

življa odjevnog i stambenog. Marul očito nije bio reist. Vršnjak Wita Stwosza, a topogledno se razlikuju kao nebo i zemlja. Krajnje je suzdržan i u rodnoj, obiteljskoj terminologiji. Etičko-psihološkog nazivlja ima dosta. Semantički su arhaizmi česti, npr. *hitar*, *hitrost* u značenju 'lukav', *nemoć* ('bolest'), *nigda* ('jednoć'), *suknja* ('haljina'), *troha* ('trunak'), *umor* ('kuga, pohara'), *rič* ('stvar'), *rastočiti* ('razoriti'), *sakati* ('tražiti'), *sluti*, *slove* ('biti na glasu'), *viditi* ('znati'), *voljan* ('slobodan'), *pečal* ('briga'), *pisati* ('šarati'), *podobati se* ('dolikovati'), *pojati muža* ('udati se'), *prijazan* ('prijateljstvo'), *zelje* ('bilje'), *žban* ('vrč'), *zabiti* ('zaboraviti'), *zamaknuti* ('zatvoriti'), *brašno* ('jelo, hrana'). Riječju – *Judita* je arhaična, arhaična...

16. 1. 90. Utorak.* Poslije nekoliko (desetak?) dana digla se magla, granulo sunce. Hrastova i bukova šuma na Grmoščici sva je u inju. Kao krzno medvjeda usnulog zimskim snom. Ta njegova usnulost kao da govori: sve je u redu, zima je, priroda se drži reda, danas je kao nekada, kao oduvijek... možda i zauvijek.

17. 1. 90. Srijeda. Valéryjev *Moj Faust* – dugo bi trebalo govoriti. S dobrom dosjetkom: suvremeni svijet (1940) ne obada Mefista, nadmašio ga je, Mefisto je metodološki malaksao pa potpisuje ugovor s Faustom, tj. mijenjaju uloge... Vrlo slično onome što je napravio Bulgakov u *Majstoru i Margariti*. Ima i neke važne srodnosti s Krležinim ratnim dnevnicima: to normalni evropski intelektualac stoji zapanjen naspram brutalne očiglednosti egzibicionistički, samoljubivo razgolićenog Zla. U usporedbi s Goetheovim Valéryjev je *Faust* francuski precizan, diskutabilan na način književne kavane, na način novinske književne koserije (što ne treba shvatiti kao vrijednosnu diskvalifikaciju). Goetheova je priča folklorno jednostavna, svedena na arhetipske narativne okosnice, njegov je način postavljanja pitanja i njihov izbor prostački izravan i grub, Valéryjev krajnje isposredovan, preučen, kolebljiv, liričan... Valéry je u *Mome Faustu* vrlo blizak Borgesu. Npr. s "težom" o mnoštvenosti i repličnosti jastva: ono je garderobom isprobanih i odbačenih kostima. Biva se sadašnjošću, koju prošlost (i ona nadolazeća) neumorljivo kompromitira. Središnji je željni pojam Valéryjev nježnost, delikatnost, intimnost. Zato što je čovjeku svojstvena nedovršenost, ono heideggerovsko bivstvo na putu... Čovjek je namjernik. Polaznik. U obrednom, pravoslavnom smislu te riječi. I da stavim točku na i: Valéryjev je čovjek polaznik na kraju svih putova. Stoji zbunjen: svim je putovima prošao i svi su se pokazali zabludni. Zato on vidi groblje kao hram hramova. Bazilika je njegovo kraljevstvo, počivalište mrtvih njegov je život-svijet.

Slovenski je CK izdiktirao uvjete ostanka slovenskih delegata na 14. kongresu, koji je zakazan za narednu subotu. Pored ostalog zahtijevaju ukidanje sudskog progona političkih "izgrednika". Hoće savez saveza, dakle koordinaciju umjesto sada

* Novu bilježnicu otvara zapisom istoga dana kao i prethodnoga (op. J. P.).

** Popis kratica država, stranaka, institucija, časopisa i sl. v. na str. 11-13 (op. J. P.).

već zloglasnog "demokratskog centralizma"... Na tv diskusiju o kongresu sinoć nisu došli iz Srbije, Makedonije i CG.** Vjerojatno ne samo zbog